

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ**

Αθήνα, **23-08-2023**

Αριθ. Πρωτ. : **75028 - 23-08-2023**

Ταχ. Δ/ση : Πλατεία Κάνιγγος
Ταχ. Κώδικας : 10677
Πληροφορίες : Γ. Διονυσόπουλος
Τηλέφωνο : 210 3893492, 3893572
Email : gdionysopoulos@mindev.gov.gr

ΠΡΟΣ : Υπηρεσία Συντονισμού
Γραφείο Κοινοβουλευτικών Θεμάτων

Θέμα: «Απάντηση στην με αριθμό 187/24-07-2023 Ερώτηση του βουλευτή της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία Αλεξάνδρου – Χρήστου Αυλωνίτη με θέμα «Επανεξέταση του εθνικού θεσμικού πλαισίου για την τεχνητή νοημοσύνη και την ανάπτυξη ενός ασφαλούς ψηφιακού περιβάλλοντος».

Σχετ: Το με αρ. πρωτ. 74584/21-08-2023 υπηρεσιακό σημείωμα της Υπηρεσίας Συντονισμού

Σε απάντηση της υπ' αριθμ. 187/24-07-2023 Ερώτησης του βουλευτή της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία Αλεξάνδρου – Χρήστου Αυλωνίτη με θέμα «Επανεξέταση του εθνικού θεσμικού πλαισίου για την τεχνητή νοημοσύνη και την ανάπτυξη ενός ασφαλούς ψηφιακού περιβάλλοντος», σας γνωρίζουμε ότι οι συνέπειες από τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης στους καταναλωτές είναι στο επίκεντρο αρκετών νομοθετικών πρωτοβουλιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τις οποίες παρακολουθεί το Υπουργείο Ανάπτυξης μέσω της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου. Με δεδομένο ότι, ως γνωστόν, το μεγαλύτερο μέρος της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών είναι ενωσιακής προέλευσης (συχνά μάλιστα βάσει Οδηγιών πλήρους εναρμόνισης), το Υπουργείο Ανάπτυξης συμμετέχει ενεργά στις σχετικές νομοπαρασκευαστικές διαδικασίες σε ενωσιακό επίπεδο και συνδιαμορφώνει τις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις στο Συμβούλιο.

Ειδικότερα, τα ζητήματα της προστασίας των καταναλωτών από τη χρήση εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης λαμβάνονται υπόψη σε μια σειρά νομοθετικών διαδικασιών καθώς και δράσεων της Ένωσης, οι σημαντικότερες εκ των οποίων παρατίθενται κατωτέρω:

I. Νομοθετικές διαδικασίες

α) Νέο Θεματολόγιο για τους καταναλωτές της Ε.Ε.

Επισημαίνεται κατά πρώτον ότι ζητήματα τεχνητής νοημοσύνης και προστασίας καταναλωτή αποτυπώνονται με ιδιαίτερα emphaticό τρόπο στο Νέο Θεματολόγιο για τους καταναλωτές (New Consumer Agenda) της 13.11.2020 (COM(2020) 696 final), το οποίο θέτει τις βασικές αρχές για την πολιτική προστασίας των καταναλωτών στην Ε.Ε. από το 2020 έως το 2025, με στόχο την ενδυνάμωση των καταναλωτών στο πλαίσιο της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης.

Οι Δράσεις 7, 8 και 10 του Νέου Θεματολογίου σχετίζονται άμεσα με την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου για την προστασία των καταναλωτών σε σχέση με εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης.

β) Πρόταση Κανονισμού για την τεχνητή νοημοσύνη (Δράση 8 του Νέου Θεματολογίου για τους καταναλωτές)

Κατά πρώτον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε στο πλαίσιο της Δράσης 8 του Νέου Θεματολογίου για τους καταναλωτές μια οριζόντια νομική πράξη για τη θέσπιση των απαιτήσεων για την τεχνητή νοημοσύνη (πρόταση Κανονισμού για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη (Πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη) και για την τροποποίηση ορισμένων νομοθετικών πράξεων της ένωσης - COM(2021) 206 final), λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων ότι τα συμφέροντα των καταναλωτών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό ή την προσαρμογή των κανόνων που διέπουν την ψηφιακή οικονομία.

γ) Πρόταση οδηγίας για την καταναλωτική πίστη (COM(2021) 347 final) (Δράση 10 του Νέου Θεματολογίου για τους καταναλωτές)

Στο πλαίσιο της Δράσης 10 του Νέου Θεματολογίου για τους καταναλωτές η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την 30.06.2021 την αναθεώρηση της οδηγίας για την καταναλωτική πίστη (COM(2021)

347 final). Η εν λόγω πρόταση Οδηγίας βρίσκεται στο τελικό στάδιο επεξεργασίας της και αναμένεται το αμέσως προσεχές διάστημα η δημοσίευσή της στην επίσημη εφημερίδα της Ε.Ε. Με την ενσωμάτωσή της θα τροποποιηθεί το εθνικό πλαίσιο για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης (Υπουργική Απόφαση Ζ1-699/2010 - Β' 917 /23-6-2010) την εφαρμογή του οποίου επιβλέπει η Γενική Διεύθυνση Αγοράς και Προστασίας Καταναλωτή της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου.

Η πρόταση Οδηγίας για την καταναλωτική πίστη αποτυπώνει την αυξανόμενη χρήση των ψηφιακών μέσων στον χρηματοοικονομικό τομέα και επιχειρεί να αντιμετωπίσει τις νέες προκλήσεις που σχετίζονται με την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των καταναλωτών με αυτοματοποιημένο τρόπο και τον κίνδυνο αποκλεισμού των καταναλωτών βάσει αποφάσεων οι οποίες στηρίζονται σε αδιαφανείς αλγόριθμους. Με δεδομένο ότι τα συστήματα που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση ή τη βαθμολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας φυσικών προσώπων ταξινομούνται ως συστήματα ΤΝ υψηλού κινδύνου, καθώς καθορίζουν την πρόσβαση των εν λόγω προσώπων σε χρηματοοικονομικούς πόρους ή βασικές υπηρεσίες, η πρόταση οδηγίας για την καταναλωτική πίστη (βλ. ιδίως άρθρα 10, 11, 13 και 18 της πρότασης Οδηγίας) προβλέπει μεταξύ άλλων το δικαίωμα του καταναλωτή να εξασφαλίσει ανθρώπινη παρέμβαση εκ μέρους του πιστωτικού φορέα όταν η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας περιλαμβάνει αυτοματοποιημένη επεξεργασία, το οποίο περιλαμβάνει:

- το δικαίωμα του καταναλωτή να λάβει σαφή και κατανοητή εξήγηση της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας μεταξύ άλλων όσον αφορά τη λογική και τους κινδύνους που ενέχει η αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και τη σημασία και τις επιπτώσεις της στην απόφαση χορήγησης πίστωσης,
- το δικαίωμα του καταναλωτή να εκφράσει την άποψή του και να ζητήσει την επανεξέταση της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας και την επανεξέταση της απόφασης σχετικά με τη χορήγηση πίστωσης.

Ο καταναλωτής θα πρέπει να ενημερώνεται προσυμβατικώς σχετικά με τα ως άνω δικαιώματά του.

Ομοίως, θα πρέπει να ενημερώνεται σε περίπτωση που έχει γίνει χρήση τεχνολογικών δυνατοτήτων για την εξατομίκευση της τιμής/ προσφοράς βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας.

δ) Πρόταση οδηγίας για τις συμβάσεις χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που συνάπτονται εξ αποστάσεως (COM(2022) 204 final) (Δράση 10 του Νέου Θεματολογίου για τους καταναλωτές)

Στο πλαίσιο της Δράσης 10 του Νέου Θεματολογίου για τους καταναλωτές η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την 11.05.2022 Αναθεώρηση της Οδηγίας για τις συμβάσεις χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που συνάπτονται εξ αποστάσεως (COM(2022) 204 final). Ομοίως και αυτή η Οδηγία είναι σε τελική φάση επεξεργασίας και η θα τροποποιήσει το ισχύον εθνικό δίκαιο για τις εν λόγω συμβάσεις που περιέχεται στο άρθρο 4θ Ν.2251/1994 για την προστασία των καταναλωτών την εφαρμογή του οποίου επιβλέπει η Γενική Γραμματεία Εμπορίου.

Και αυτή η πρόταση Οδηγίας προβλέπει μεταξύ άλλων το δικαίωμα του καταναλωτή να ζητεί ανθρώπινη παρέμβαση όταν αλληλεπιδρά μέσω αυτόματων εργαλείων όπως παραθύρων συνομιλίας (chatbots). Ομοίως, όπως και στην πρόταση Οδηγίας για την καταναλωτική πίστη, όταν η τιμή που παρουσιάζεται στους καταναλωτές είναι εξατομικευμένη βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας θα πρέπει να ενημερώνεται σχετικά ο καταναλωτής.

ε) Δημόσια διαβούλευση της Ε.Ε για τον έλεγχο καταλληλότητας της οριζόντιας νομοθεσίας για την προστασία του καταναλωτή (28.11.2022 – 20.02.2023) (Δράση 7 του Νέου Θεματολογίου για τους καταναλωτές)

Περαιτέρω, στο πλαίσιο υλοποίησης της Δράσης 7 του Νέου Θεματολογίου για τους καταναλωτές, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε την πραγματοποίηση στοχευμένου ελέγχου καταλληλότητας των οριζόντιων νομοθεσιών για την προστασία των καταναλωτών (οδηγία 2005/29/EK για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, οδηγία 2011/83/ΕΕ για τα δικαιώματα των καταναλωτών και οδηγία 93/13/ΕΟΚ για τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων).

Σκοπός του ελέγχου είναι να εξετάσει κατά πόσο οι εν λόγω οριζόντιες νομοθεσίες για την προστασία των καταναλωτών εξακολουθούν να είναι επαρκείς για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών στο ψηφιακό περιβάλλον, μεταξύ άλλων και σε σχέση με τη χρήση εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβη σε σχετική δημόσια διαβούλευση κατά το χρονικό διάστημα 28 Νοεμβρίου 2022 - 20 Φεβρουαρίου 2023 και αξιολογεί τα στοιχεία που έλαβε προκειμένου να προτείνει ενδεχόμενες νομοθετικές αλλαγές.

Συνεπώς, η Γενική Γραμματεία Εμπορίου μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Αγοράς και Προστασίας Καταναλωτή παρακολουθεί στενά το ζήτημα των κινδύνων της τεχνητής νοημοσύνης στην ευημερία των καταναλωτών, συνδιαμορφώνει το σχετικό ενωσιακό πλαίσιο και θα αναλάβει την εμπρόθεσμη και προσήκουσα ενσωμάτωση των νέων οδηγιών στο εθνικό δίκαιο.

II. Δράσεις στις οποίες συμμετέχει η Γενική Διεύθυνση Αγοράς και Προστασίας Καταναλωτή

Επιπρόσθετα, και ανεξάρτητα από την έκδοση των ως άνω μελλοντικών νομοθετικών πράξεων για την προστασία των καταναλωτών και την ενσωμάτωσή τους στο εθνικό δίκαιο, η Γενική Διεύθυνση Αγοράς και Προστασίας Καταναλωτή της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου παρακολουθεί το ζήτημα των κινδύνων της τεχνητής νοημοσύνης στα δικαιώματα των καταναλωτών και στο πλαίσιο του Δικτύου διασυνοριακής συνεργασίας των Αρχών για την προστασία του καταναλωτή (CPC Network).

Ειδικότερα, επισημαίνεται ότι η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ενώσεων Καταναλωτών (BEUC) απέστειλε την 30.03.2023 σχετική επιστολή προς τις Αρχές για την προστασία του Καταναλωτή και εν συνεχεία ενώσεις καταναλωτών από 14 ευρωπαϊκές χώρες (μεταξύ των οποίων και η Ε.Κ.ΠΟΙ.ΖΩ. και το ΚΕΠΚΑ από την Ελλάδα) απέστειλαν την 20.06.2023 έγγραφο προς το Δίκτυο των Αρχών για την προστασία του καταναλωτή (CPC Network) με αίτημα:

- α) τη διερεύνηση των κινδύνων όσον αφορά τις επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης, όπως το ChatGPT και
- β) την εξέταση της πιθανότητας λήψης μέτρων σε ενωσιακό επίπεδο για την επιβολή της ισχύουσας νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών (π.χ νομοθεσία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, ή για τα δικαιώματα των καταναλωτών).

Η Γενική Διεύθυνση Αγοράς και Προστασίας Καταναλωτή της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου παρακολουθεί και συμμετέχει ενεργά στις σχετικές συζητήσεις του Δικτύου των Αρχών για την προστασία του καταναλωτή (CPC Network) για τα ως άνω ζητήματα.

Εν όψει των ανωτέρω, το Υπουργείο Ανάπτυξης προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου για την προστασία των καταναλωτών ώστε ο

ψηφιακός μετασχηματισμός της χώρας μας να λάβει υπόψη την συνεχόμενη ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο προϊστάμενος του Τμήματος Εξυπηρέτησης
Κοινού και Πρωτοκόλλου

Κ.Α.Α.
ΤΣΙΝΤΖΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού Ανάπτυξης
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Εμπορίου
3. Γενική Διεύθυνση Αγοράς και Προστασίας Καταναλωτή
4. Διεύθυνση Πολιτικής Καταναλωτή